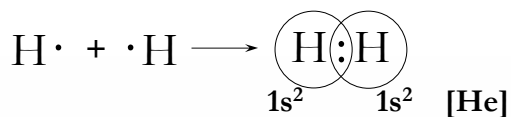

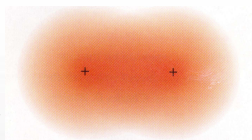
KOVALENTNA VEZA

NASTANAK KOVALENTNE VEZE

- Stabilna elektronska konfiguracija se postiže sparivanjem e^- koji potiču od dva atoma.
- Luisova Elektronska teorija valence – kovalentna veza nastaje stvaranjem zajedničkih elektronskih parova čime atomi postižu stabilnu elektronsku konfiguraciju plemenitog gasa.

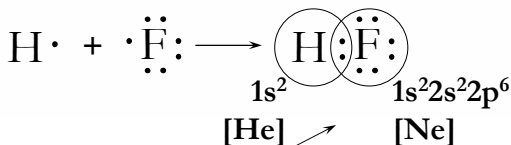

Elektronska gustina
u molekulu H_2

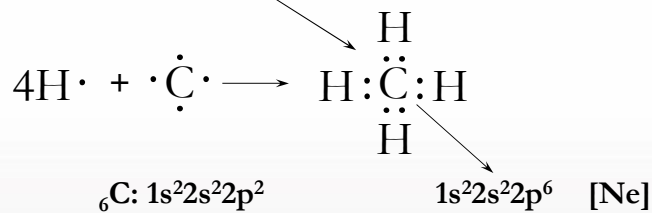

KOVALENTNA VEZA

NASTANAK KOVALENTNE VEZE

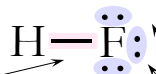
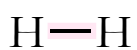
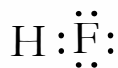

Luisove strukturne formule

KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

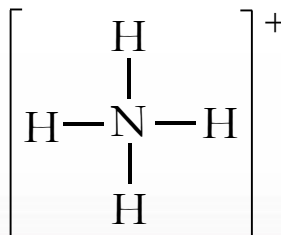
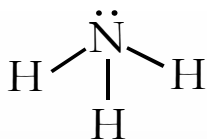
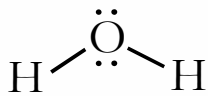
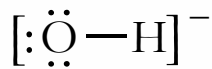

kovalentna veza
(zajednički elektronski par)

slobodni elektronski parovi

KOVALENTNA VEZA

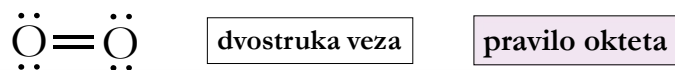
LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

jednostruke veze

KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Svaki atom je okružen sa 8 e⁻, odnosno 4 elektronska para (izuzetak H) → postignut oktet elektrona i stabilna konfiguracija.

KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Pri pisanju Luisovih struktura potrebno je:
  - ❖ odrediti broj valentnih elektrona
    - anjonima se dodaje e⁻ za svako negativno naelektrisanje
    - katjonima se oduzima e⁻ za svako pozitivno naelektrisanje

Grupa	1	2	13	14	15	16	17
Broj valentnih e ⁻	1	2	3	4	5	6	7

- ❖ nacrtati strukturnu formulu čestice povezujući atome jednostrukim vezama
- ❖ odrediti broj valentnih elektrona preostalih za dalju raspodelu
- ❖ odrediti broj valentnih elektrona potrebnih za dostizanje okteta kod svakog atoma
  - rasporediti slobodne elektronske parove
  - ukoliko je broj manji, rasporediti višestruke veze

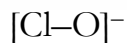
KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu jona ClO^- .

1. broj valentnih elektrona: 7 (iz Cl) + 6 (iz O) + 1 (od naelektrisanja) = 14

2. strukturna formula:

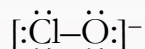
3. broj elektrona preostalih za raspodelu: $14 - 2 = 12$

4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet:

$$6 \text{ (za Cl)} + 6 \text{ (za O)} = 12$$

nema višestrukih veza

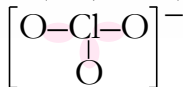
KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu jona ClO_3^- .

1. broj valentnih elektrona: 7 (iz Cl) + 3·6 (iz O) + 1 (od naelektrisanja) = 26

2. strukturna formula:

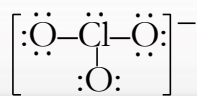
3. broj elektrona preostalih za raspodelu: $26 - 6 = 20$

4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet:

$$2 \text{ (za Cl)} + 3 \cdot 6 \text{ (za O)} = 20$$

nema višestrukih veza

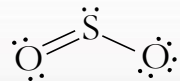

KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu molekula SO_2 .
- 1. broj valentnih elektrona: $6 \text{ (iz S)} + 2 \cdot 6 \text{ (iz O)} = 18$
- 2. strukturna formula: $\text{O}-\text{S}-\text{O}$
- 3. broj elektrona preostalih za raspodelu: $18 - 4 = 14$
- 4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet:
 $2 \cdot 6 \text{ (za O)} + 4 \text{ (za S)} = 16$

jedna dvostruka veza

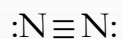

KOVALENTNA VEZA

LUISOVE STRUKTURNE FORMULE

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu molekula N_2 .
- 1. broj valentnih elektrona: $2 \cdot 5 = 10$
- 2. strukturna formula: $\text{N}-\text{N}$
- 3. broj elektrona preostalih za raspodelu: $10 - 2 = 8$
- 4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet:
 $2 \cdot 6 = 12$

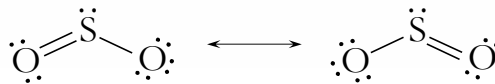
jedna trostruka veza

KOVALENTNA VEZA

REZONANTNE STRUKTURNE FORMULE

- Empirijski je utvrđeno da u molekulu SO_2 postoji samo jedna vrsta veze.

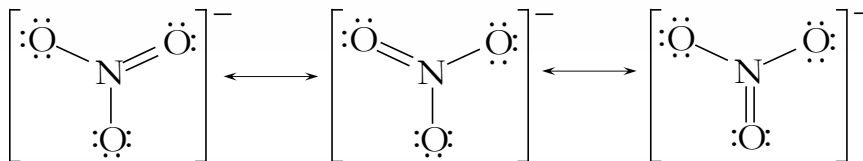
rezonantne strukture

- Stvarna struktura:
  - ❖ ne može da se prikaže jednom Luisovom strukturnom formulom, već rezonantnim oblicima
  - ❖ predstavlja sredinu između krajnjih struktura

KOVALENTNA VEZA

REZONANTNE STRUKTURNE FORMULE

- Empirijski je utvrđeno da su u jonu NO_3^- sve veze identične.

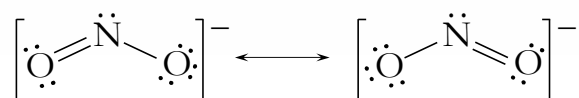

- Rezonantni oblici se razlikuju samo po rasporedu elektrona.

KOVALENTNA VEZA

REZONANTNE STRUKTURNE FORMULE

- Prikazati rezonantne strukture jona NO_2^- .

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

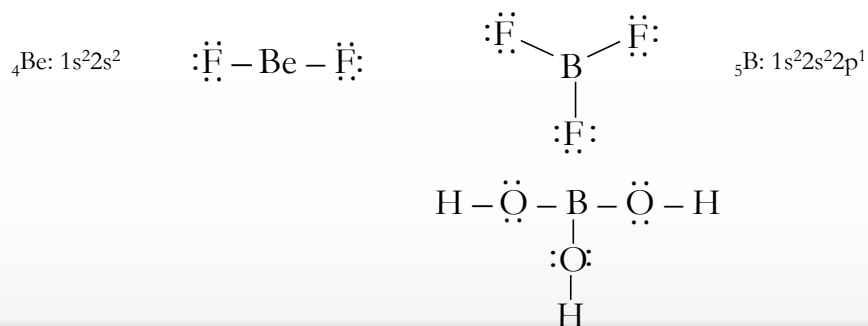
- Odstupanja od pravila okteta se javljaju kada:
  - ❖ postoji manjak elektrona (elektron-deficitarna jedinjenja)
  - ❖ postoji višak elektrona (elektron-suficitarna jedinjenja)
  - ❖ postoji neparan broj elektrona

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

❖ ELEKTRON-DEFICITARNA JEDINJENJA:

- jedinjenja elemenata 2. i 13. grupe Periodnog sistema (npr. BeF_2 , BF_3)
- centralni atom je okružen sa manje od 8 valentnih e^-
- empirijski je utvrđeno da nemaju višestruke veze

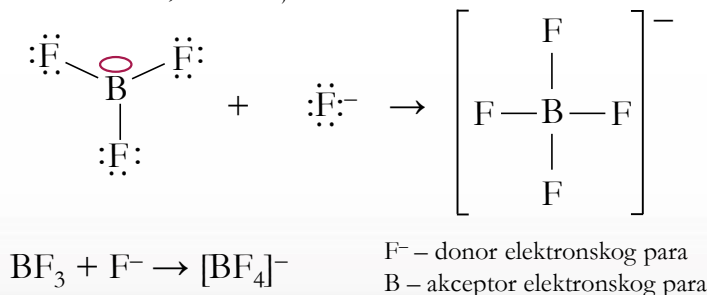

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

❖ ELEKTRON-DEFICITARNA JEDINJENJA:

- da bi postigla stabilnu (oktetnu) elektronsku konfiguraciju mogu da grade kovalentnu vezu sa molekulima ili jonima u kojima postoji slobodan e^- par
- **DONORSKO-AKCEPTORSKA** ili **KOORDINATIVNA VEZA**
- kada nastane, ne razlikuje se od obične kovalentne veze

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

❖ ELEKTRON-SUFICITARNA JEDINJENJA:

- jedinjenja elemenata 15, 16, 17. i 18. grupe Periodnog sistema (npr. PCl_5 , SF_4 , SF_6 , SbF_5 , ClF_3 , XeF_4)
- centralni atom je okružen sa više od 8 valentnih e^-
- centralni atom je najčešće jedan od sledećih elemenata:

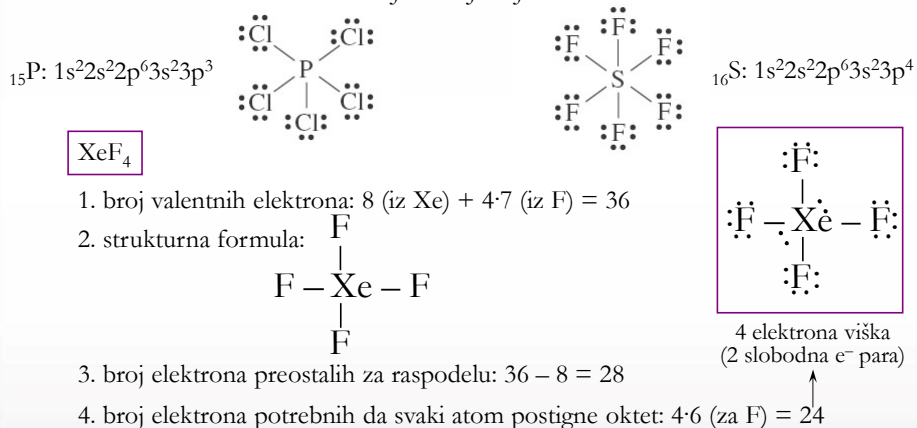
	15. grupa	16. grupa	17. grupa	18. grupa
3. perioda	P	S	Cl	
4. perioda	As	Se	Br	Kr
5. perioda	Sb	Te	I	Xe

- ovi atomi imaju prazne d-orbitale najvišeg glavnog kvantnog broja (3d, 4d, 5d) koje se koriste za nastanak veza

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

❖ ELEKTRON-SUFICITARNA JEDINJENJA:

KOVALENTNA VEZA

IZUZECI OD PRAVILA OKTETA

❖ JEDINJENJA SA NEPARNIM BROJEM ELEKTRONA:

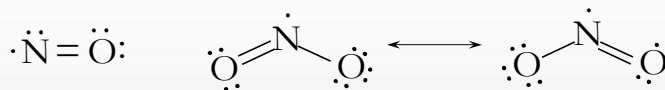
- jedinjenja elemenata iz susednih grupa (npr. NO, NO₂, Cl₂O, ClO₂)
- imaju nesparene e⁻ (i time izražena magnetna svojstva) → paramagnetici
- jedinjenja sa nesparenim elektronima → SLOBODNI RADIKALI
- veoma su nestabilni, reaktivni i pokazuju težnju ka dimerizaciji

NO broj valentnih elektrona → 5 + 6 = 11

NO₂ broj valentnih elektrona → 5 + 6·2 = 17

neparan broj
valentnih e⁻

- Luisova strukturna formula – neparan broj valentnih e⁻ se dodeljuje manje elektronegativnom atomu

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

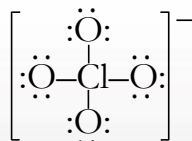
- Prikazati Luisovu strukturnu formulu jona ClO₄⁻.

1. broj valentnih elektrona: 32

2. strukturna formula: $\left[\begin{array}{c} \text{O} \\ | \\ \text{O}-\text{Cl}-\text{O} \\ | \\ \text{O} \end{array} \right]^{-}$

3. broj elektrona preostalih za raspodelu: 24

4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet: 24

nema višestrukih
veza

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu i rezonantne strukture molekula SO_3 .

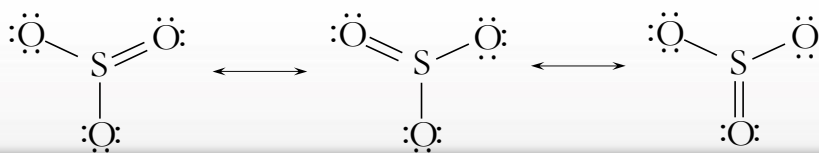
1. broj valentnih elektrona: 24

2. strukturna formula: $\begin{array}{c} \text{O} \quad \text{O} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \text{S} \\ \diagup \\ \text{O} \end{array}$

3. broj elektrona preostalih za raspodelu: 18

4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet: 20

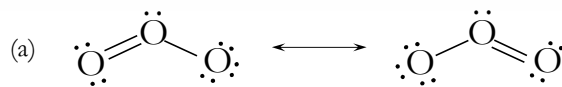
jedna dvostruka veza

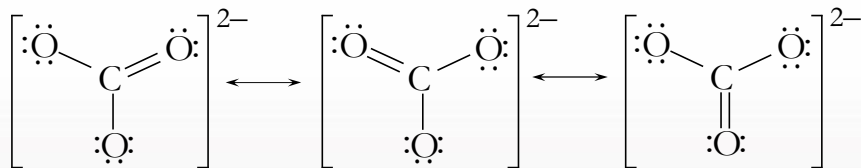
KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu CN^- -jona. $[\text{:C}\equiv\text{N:}]^-$
- Prikazati Luisovu strukturnu formulu i rezonantne strukture: (a) molekula ozona, (b) CO_3^{2-} -jona.

(b)

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

- Prikazati Luisovu strukturnu formulu I_3^- -jona.

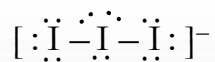
1. broj valentnih elektrona: 22

2. strukturna formula: $[\text{I} - \text{I} - \text{I}]^-$

3. broj elektrona preostalih za raspodelu: 18

4. broj elektrona potrebnih da svaki atom postigne oktet: 16

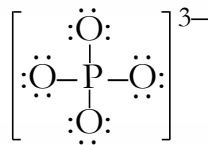
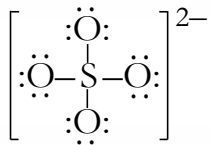
↓
2 elektrona viška
(još 1 slobodan e^- par)

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

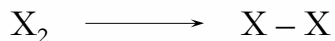
- Prikazati Luisovu strukturnu formulu jona: (a) SO_4^{2-} , (b) PO_4^{3-} .

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA ~ geometrijski oblik molekula (prostorni izgled)

- Dvoatomni molekul (jedna kovalentna veza): Cl_2 , HCl , itd. $\Rightarrow$ *linearna građa*.

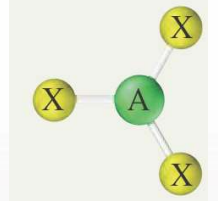

- Kod molekula (i jona) sa tri i više atoma (2–6 kovalentnih veza) građa se može predvideti pomoću modela **VSEPR** (Valence Shell Electron Pairs Repulsion) – modela odbijanja elektronskih parova u valentnoj ljusci:
  - elektronski parovi (slobodni ili u vezama) međusobno se odbijaju i teže da se maksimalno udalje jedni od drugih
- Postoje dve mogućnosti:
  - centralni atom nema slobodne e^- parove
  - centralni atom ima slobodne e^- parove

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

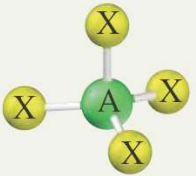
- ❖ ako centralni atom nema slobodne elektronske parove, za molekule tipa AX_2 , AX_3 , AX_4 , AX_5 i AX_6 sa 2–6 jednostrukih kovalentnih veza:

Tip čestice	Usmerenje elektronskih parova	Očekivani ugao između veza	Primer	Skica
AX_2	Linearno	180°	BeF_2	
AX_3	Trougaono planarno	120°	BF_3	

- Elektron-deficitarni molekuli $\Rightarrow$ *linearna (AX_2) i trougaono planarna (AX_3) građa*

KOVALENTNA VEZA

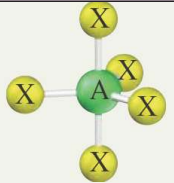
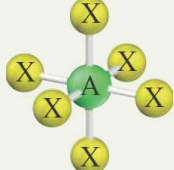
GRAĐA MOLEKULA

Tip čestice	Usmerenje elektronskih parova	Očekivani ugao između veza	Primer	Skica
AX_4	Tetraedarsko	$109,5^\circ$	CH_4	

- Čestice tipa AX_4 kod kojih je zadovoljeno pravilo okteta: CH_4 , NH_4^+ , $SO_4^{2-} \Rightarrow$ *tetraedarska građa.*

KOVALENTNA VEZA

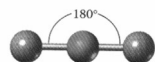
GRAĐA MOLEKULA

Tip čestice	Usmerenje elektronskih parova	Očekivani ugao između veza	Primer	Skica
AX_5	Trougaono bipiramidalno	90° 120° 180°	PF_5	
AX_6	Oktaedarsko	90° 180°	SF_6	

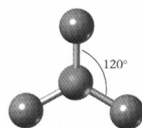
- Elektron-suficitarni molekuli $\Rightarrow$ *trougaono bipiramidalna (AX_5) i oktaedarska (AX_6) građa.*

KOVALENTNA VEZA

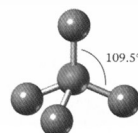
GRAĐA MOLEKULA

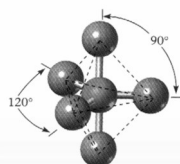
linearna
(AX_2)

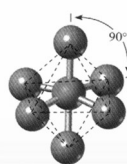
trougono planarna
(AX_3)

tetraedarska
(AX_4)

trougono bipiramidalna
(AX_5)

oktaedarska
(AX_6)

A – centralni atom
X – periferni atomi

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

linearna (AX_2)

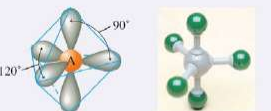
trougono planarna (AX_3)

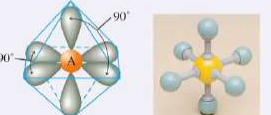
tetraedarska (AX_4)

trougono bipiramidalna (AX_5)

oktaedarska (AX_6)

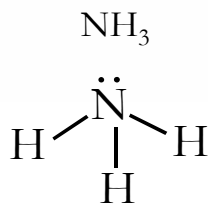
KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

- ❖ ako centralni atom ima slobodne elektronske parove:
  - usmerenje svih e^- parova (slobodnih i u vezi) je približno isto kao kod čestica koje nemaju slobodne e^- parove (uglovi između veza su malo manji)
  - je **POTPUNO DRUGAČIJA** (jer opisuje samo prisutne atome, ne i slobodne e^- parove)

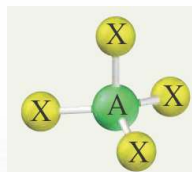
KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

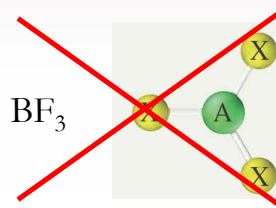
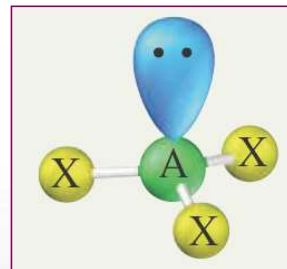

Isti broj e^- parova
(slobodnih i u vezi)
kao CH_4

$\Rightarrow$

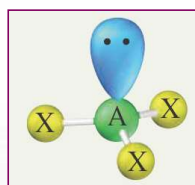
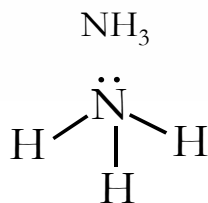

$\Rightarrow$

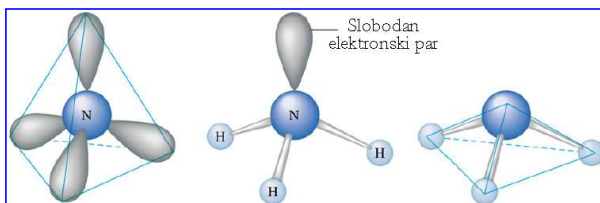

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

ugao između veza – 107°

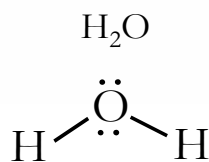

trougono piramidalna

- Slobodni e^- parovi zauzimaju više prostora od zajedničkih, pa su uglovi između veza manji nego kod tetraedra.

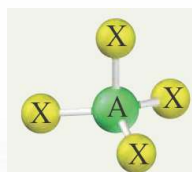
KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

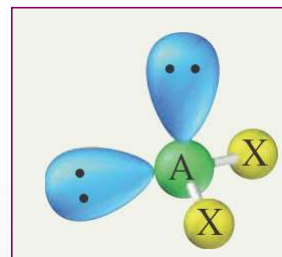

Isti broj e^- parova
(slobodnih i u vezi)
kao CH_4

$\Rightarrow$

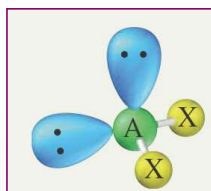
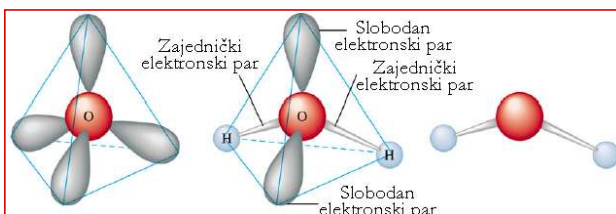
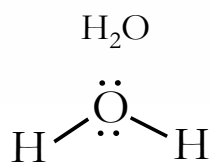

$\Rightarrow$

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

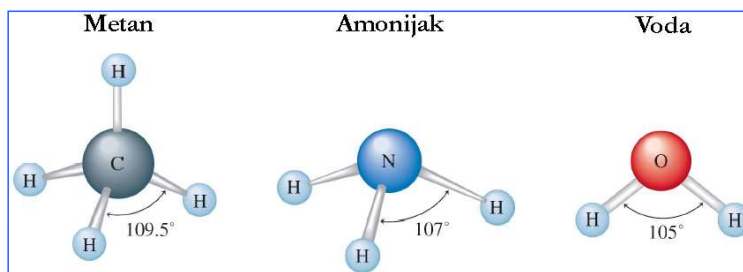

savijena

ugao između veza – 105°

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

tetraedar
109,5°

trougona piramida
107°

savijena građa
105°

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

Broj e ⁻ parova	Tip čestice	Ugao između veza	Građa molekula	Primer
2	AX ₂	180°	Linearna	BeF ₂
3	AX ₃	120°	Trougaono planarna	BF ₃ , SO ₃
	AX ₂ E	< 120°	Savijena	GeF ₂ , SO ₂
4	AX ₄	109,5°	Tetraedar	CH ₄
	AX ₃ E	< 109,5°	Trougaona piramida	NH ₃
	AX ₂ E ₂	< 109,5°	Savijena	H ₂ O

A – centralni atom
X – periferni atomi
E – slobodni e⁻ parovi

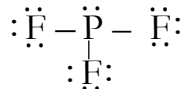
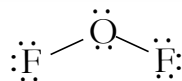
KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

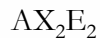
- Odrediti građu čestica: (a) BeH₂, (b) OF₂, (c) PF₃, (d) PCl₅, (e) XeF₄, (f) I₃⁻.

Luisova struktura:

Tip:

Građa:

linearna

savijena

trougaona piramida

Ugao između veza:

180°

< 109,5°

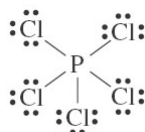
< 109,5°

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

(d) PCl_5

Luisova struktura:

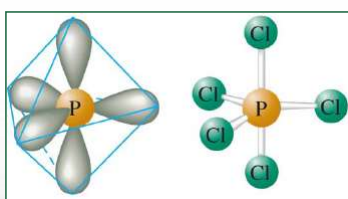

Tip:

AX_5

Grada:

trougaona bipiramida

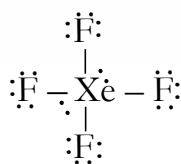

KOVALENTNA VEZA

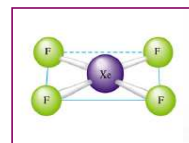
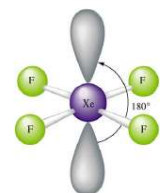
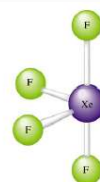
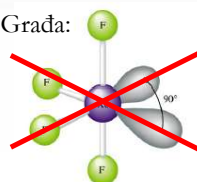
PRIMERI

(e) XeF_4

Luisova struktura:

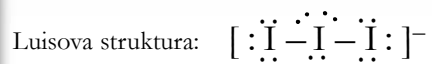
Grada:

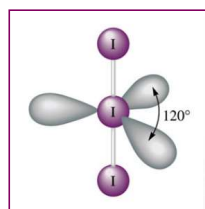
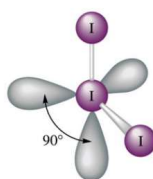
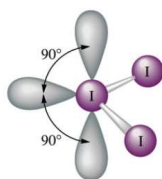
kvadratno planarna

KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

Građa:

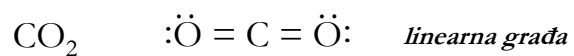

linearna

KOVALENTNA VEZA

GRAĐA MOLEKULA

- ❖ ako postoje višestruke veze:
  - višestruka veza se ponaša kao jednostruka veza
  - dodatni e^- parovi nemaju uticaj na građu

↓ isto kao

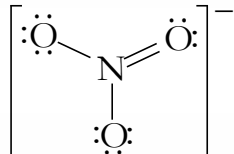
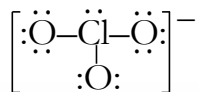
KOVALENTNA VEZA

PRIMERI

- Odrediti građu čestica: (a) ClO_3^- , (b) NO_3^- , (c) N_2O .

Luisova struktura:

Tip:

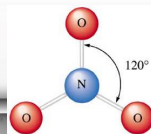
Građa:

trougaona piramida

trougaono planarna

linearna

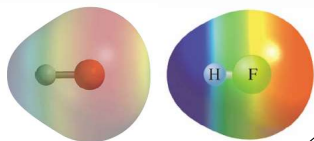
Ugao između veza: $< 109,5^\circ$

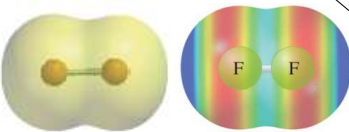
180°

KOVALENTNA VEZA

POLARNOST MOLEKULA

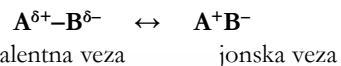

KOVALENTNA VEZA
(I MOLEKUL)

POLARNA

- ❖ nesimetrična raspodela elektrona
- ❖ molekul ima pozitivno (δ^+) i negativno (δ^-) naelektrisanje centre (polove) $\rightarrow$ **dipol**

kovalentna veza

jonska veza

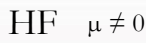
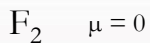
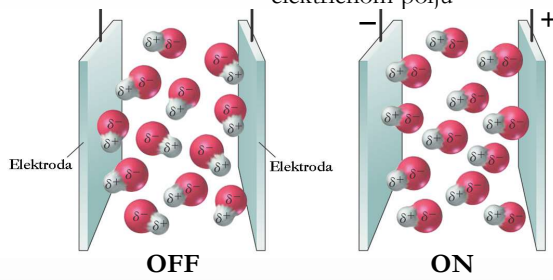
NEPOLARNA

- ❖ simetrična raspodela elektrona
- ❖ molekul nema pozitivno i negativno naelektrisanje centre
- ❖ u molekulima sa dva identična atoma (H_2 , N_2 , O_2 , F_2 , itd.)

KOVALENTNA VEZA

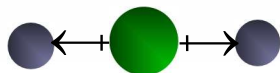
POLARNOST MOLEKULA

- DIPOLNI MOMENAT** (μ) – mera polarnosti molekula
– veličina težnje molekula da se orijentiše u električnom polju

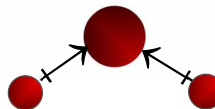

KOVALENTNA VEZA

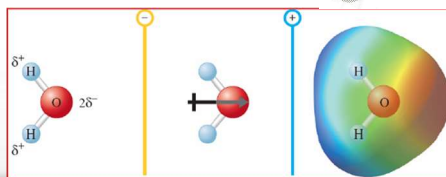
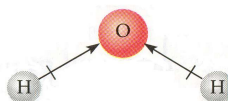
POLARNOST MOLEKULA

simetričan – nepolaran
(dipoli se poništavaju)

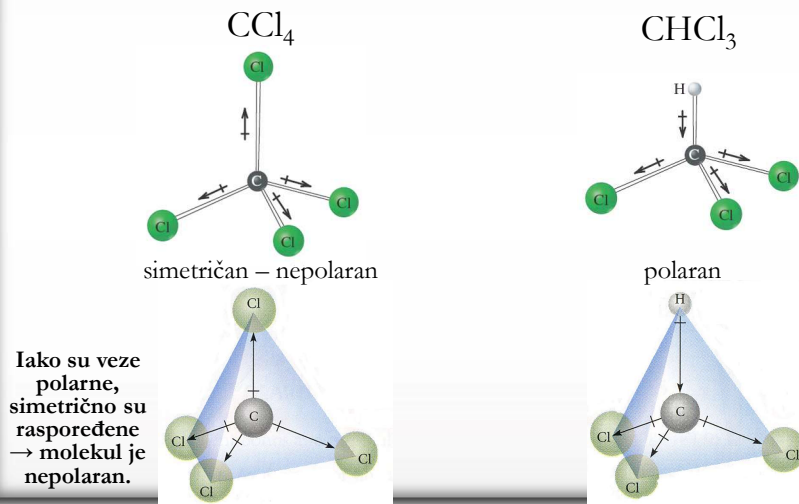

savijen – polaran

KOVALENTNA VEZA

POLARNOST MOLEKULA

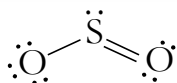

KOVALENTNA VEZA

POLARNOST MOLEKULA

- Odrediti polarnost molekula: (a) SO_2 , (b) BF_3 , (c) CO_2 .

(a) SO_2

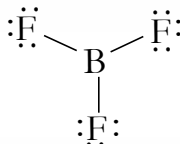

Tip: AX_2E

Građa: savijena

POLARAN

(b) BF_3

AX_3

trougono planarna

NEPOLARAN

(c) CO_2

AX_2

linearna

NEPOLARAN

- Molekuli tipa AX_2 , AX_3 i AX_4 → nepolarni.
- Molekuli tipa AX_2E , AX_2E_2 i AX_3E → polarni.

KOVALENTNA VEZA

POLARNOST KOVALENTNE VEZE

- **ELEKTRONEGATIVNOST** (χ) – mera sposobnosti atoma vezanog kovalentnom vezom u molekulu da privuče elektronski par iz veze.
- Razlika elektronegativnosti elemenata u vezi – procena polarnosti kovalentne veze:
$$\Delta\chi = \chi_B - \chi_A \quad (A^{\delta+}-B^{\delta-})$$
  - ❖ $\Delta\chi = 0$ nepolarna kovalentna veza
  - ❖ $0 < \Delta\chi < 1,9$ polarna kovalentna veza
  - ❖ $\Delta\chi > 1,9$ jonska veza
- Što je veća razlika u elektronegativnosti elemenata u vezi, veza je polarnija.
  - ❖ **C=S** $\Delta\chi = \chi(S) - \chi(C) = 2,5 - 2,5 = 0$ nepolarna kovalentna veza
  - ❖ **C=O** $\Delta\chi = \chi(O) - \chi(C) = 3,5 - 2,5 = 1,0$ polarna kovalentna veza
  - ❖ **H-F** $\Delta\chi = \chi(F) - \chi(H) = 4,0 - 2,1 = 1,9$ polarna kovalentna veza
  - ❖ **Li-F** $\Delta\chi = \chi(F) - \chi(Li) = 4,0 - 1,0 = 3,0$ jonska veza

KOVALENTNA VEZA

ENERGIJA KOVALENTNE VEZE

- Energija potrebna za raskidanje jednog mola kovalentnih veza u gasovitoj supstanci.
  - ❖ tj. za raskidanje kovalentne veze u jednom molu molekula AB i dobijanje po jednog mola atoma A i B u gasovitom stanju → disocijacija molekula:
$$AB(g) \rightarrow A(g) + B(g) \quad E_d > 0$$
  - ❖ energija polarne kovalentne veze > energije nepolarne kovalentne veze
  - ❖ što je veza polarnija, energija veze je veća

KOVALENTNA VEZA

DUŽINA KOVALENTNE VEZE

- Rastojanje između jezgara atoma vezanih kovalentnom vezom.
- Manja je od zbira atomskih radijusa pojedinačnih atoma, jer veza nastaje preklapanjem atomskih orbitala.

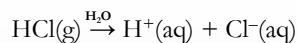
- Zavisi od veličine atoma i reda veze.
  - ❖ Sa porastom veličine atoma, dužina kovalentne veze raste (za isti red veze).
  - ❖ Višestruke veze su kraće od jednostrukih (i jače).

	C–C	C=C	C≡C
Red veze	1	2	3
Dužina veze (pm)	154	134	120

KOVALENTNA VEZA

FIZIČKA SVOJSTVA KOVALENTNIH SUPSTANCI

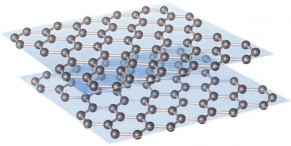
- Niske temperature ključanja i topljenja.
  - ❖ Zato su na sobnoj $t \rightarrow$ u gasovitom (niske T_b) ili tečnom stanju (niske T_m), a ako su u čvrstom stanju $\rightarrow$ niske T_m .
- Nepolarne kovalentne supstance:
  - ❖ dobro se rastvaraju u nepolarnim rastvaračima
  - ❖ ne provode struju
- Polarne kovalentne supstance:
  - ❖ dobro se rastvaraju u polarnim rastvaračima (pri čemu često jonizuju)
  - ❖ rastvori (u kojima je došlo do jonizacije) provode struju, rastopi ne

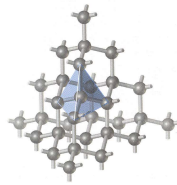
KOVALENTNA VEZA

FIZIČKA SVOJSTVA KOVALENTNIH SUPSTANCI

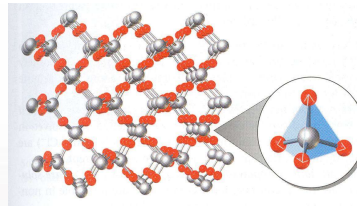
- Izuzeci – supstance sa trodimenzionalnim rasporedom kovalentnih veza, tj. umrežene kovalentne supstance (grafit, dijamant, kvarc):
  - ❖ visoke temperature topljenja – grafit i dijamant $\rightarrow T_m > 3500\text{ }^{\circ}\text{C}$
 $\text{SiO}_2 \rightarrow T_m = 1700\text{ }^{\circ}\text{C}$
  - ❖ nerastvorne
  - ❖ ne provode struju (izuzev grafita)
  - ❖ dijamant – najtvrđa poznata supstanca

grafit

dijamant

kvarc